

NOTAT

23. oktober 2015
J.nr.: 1506463
Dok. nr.: 1802663
HKJ.DKETIK

Udkast til forslag til lov om ændring af lov om assisteret reproduktion

Det Ethiske Råd har modtaget udkast til forslag til lov om ændring af lov om assisteret reproduktion i høring. Forslaget rummer først og fremmest en række præciseringer og justeringer angående blandt andet samtykke til og information om assisteret reproduktion, som knytter sig til tidligere og mere afgørende ændringer af lovgivningen om assisteret reproduktion. Disse mere omfattende ændringer har Det Ethiske Råd tidligere forholdt sig til i et høringssvar fra 27. februar 2012.¹ Blandt andet tog Rådet her stilling til et forslag om at ophæve bestemmelsen om, at opbevaret sæd fra en ægtefælle eller samlever skal destrueres efter hans død. Et flertal i Rådet var dengang imod at ophæve bestemmelsen, idet en af begrundelserne var, at en ophævelse ville have uønskede følgevirkninger. En del medlemmer er dog siden blevet udskiftet, så opfattelsen repræsenterer ikke nødvendigvis det nuværende råds holdning.

Det Ethiske Råd finder ikke, at de forslag i det fremsendte udkast, der har karakter af præciseringer og justeringer, rummer noget afgørende nyt set ud fra en etisk betragtning. Derfor har Rådet kun nogle få kommentarer til disse forslag. En kommentar er, at et mindretal af Rådets medlemmer ønsker, at kvinder og par, som ønsker behandling med assisteret reproduktion, fortsat skal informeres om muligheden for adoption.² En anden kommentar er, at enkelte medlemmer mener, at det for at undgå misbrug fortsat er nødvendigt, at den behandlende sundhedsperson, når behandlingen med assisteret reproduktion påbegyndes, skal påse, at et samtykke afgivet af kvindens ægtefælle, registrerede partner eller partner fortsat er gyldigt. Ifølge disse medlemmer bør det altså ikke – som udkastet lægger op til – overlades til sundhedspersonen at skønne, om det er relevant at få bekræftet et afgivet samtykkes gyldighed.

Udover de omtalte justeringer og præciseringer rummer udkastet et forslag om, at manden – inden han eventuelt giver samtykke til, at kvinden kan anvende hans sæd eller æg befrugtet med hans sæd til assisteret befrugtning efter hans død – skal informeres om de civile virkninger heraf. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser, at "arvelovens reg-

¹ Se: <http://www.etiskraad.dk/Hoeringssvar/2012/28-02-2012-lov-om-kunstig-befrugtning.aspx#sthash.rbx2FomX.dpbs>

² Se anbefalingerne om adoption i det omtale høringssvar fra 2012.

ler vil alene være relevante i tilfælde, hvor kvinden er gravid inden mandens død. Det befrugtede æg skal således være opsat i kvindens livmoder inden mandens død..." Dette udledes af arvelovens § 94, stk. 1, hvor der står: "Arvet tilkommer, medmindre andet er bestemt ved testamente, den, som lever ved arveladerens død, eller som er undfanget forinden og senere bliver levende født.

Det Etske Råd har diskuteret denne problemstilling og vil i det følgende fremlægge nogle af de fremførte argumenter og overvejelser uden at anføre egentlige anbefalinger.

Det er næppe indlysende, at undfangelsen først kan siges at finde sted, når det befrugtede æg er opsat i kvindens livmoder. Ved naturlig reproduktion kan undfangelsen – forstået som sammensmeltningen mellem æg- og sædcellen – udmærket foregå udenfor livmoderen, fx i æggelederen. Man kan derfor hævde, at det er mest logisk at mene, at undfangelsen ved assisteret reproduktion også finder sted, når æg- og sædcellen smelter sammen, altså i petriskålen.

En opfattelse er, at forslaget af pragmatiske grunde er hensigtsmæssigt. Det ville være vanskeligt rent praktisk at håndtere en regulering, hvor "potentielle mennesker" – dvs. nedfrosne embryoner eller en nedfrosset sædcelle kombineret med et æg – ville være arveberettigede efter mandens død. Det ville gøre det vanskeligt at fordele arven på dødstidspunktet. Samtidig ville det kunne åbne for spekulationer i forhold til arven, fx hvis manden også havde børn fra et tidligere ægteskab. Under alle omstændigheder forekommer det absurd at tale om ikke eksisterende personer som arveberettigede.

Et argument er, at den foreslåede regulering ville kunne føre til, at to personer, der vokser op sammen og biologisk set er helsøskende, ville have vidt forskellige økonomiske udgangspunkter, fordi den ene ud fra forslagets definitioner var undfanget på mandens dødstidspunkt, mens den anden ikke var. Dette forekommer urimeligt og demonstrerer, at det er vilkårligt at benytte den beskrevne definition af undfangelse som kriterie for, hvornår man er arveberettiget.

En holdning er, at man må medtænke, at manden før sin død har givet sit samtykke til, at kvinden efter hans død skulle kunne benytte hans sæd eller et æg befrugtet med hans sæd til at få et barn med ham som biologisk far. Han har altså samtykket til at blive far efter sin død og må derfor antages at have en interesse i, at barnet får gode livsbetingelser uafhængigt af, om det er undfanget før eller efter hans død. Dette taler imod den foreslåede regulering og taler i stedet for, at arveloven skal kunne anerkende endnu ikke eksisterende personer som arveberettigede.

Det Etske Råd mener, at det under alle omstændigheder bør overvejes at tilføje en bestemmelse til arveloven, som udtrykkeligt forholder sig til den situation, hvor sæd eller æg befrugtet med sæd anvendes efter mandens død. Det er Rådets opfattelse, at et sådant vigtigt spørgsmål skal fremgå direkte af den relevante lovgivning – og ikke som en fortolkning placeret i bemærkninger til en anden lov.

Med venlig hilsen og på vegne af Det Etske Råd

Jacob Birkler
Formand for det Etske Råd